

Návrh trhu s elektrickou energiou

Pozadie

Ceny elektrickej energie boli za posledný rok výrazne vyššie ako predtým. Ceny začali rýchlo rásť v lete 2021, keď Rusko znížilo dodávky plynu do Európy, zatiaľ čo globálny dopyt sa zvýšil po uvoľnení obmedzení COVID-19. Následne ruská invázia na Ukrajinu a vyzbrojovanie energetických zdrojov viedli k podstatne nižšej úrovni dodávok plynu do EÚ a k zvýšenému prerušeniu dodávok plynu, čo ďalej zvýšilo ceny. To malo vážny vplyv na domácnosti a hospodárstvo EÚ. Vysoké ceny plynu ovplyvňujú cenu elektriny z plynových elektrární, ktorá je často potrebná na uspokojenie dopytu po elektrine.

V bezprostrednej reakcii na globálnu dynamiku poskytla EÚ súbor nástrojov na riešenie vysokých cien energie (vrátane podpory príjmov, daňových úľav, opatrení na úsporu plynu a skladovanie). Následné ozbrojenie dodávok plynu a ruská manipulácia s trhmi prostredníctvom zámerného prerušenia tokov plynu viedli nielen k prudkému nárastu cien energie, ale aj k ohrozeniu bezpečnosti dodávok. Na jej riešenie musela EÚ konať s cieľom diverzifikovať dodávky plynu a urýchliť energetickú účinnosť a zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie.

Po ruskej invázii na Ukrajinu vo februári 2022 reagovala EÚ iniciatívou REPowerEU - plán pre Úniu na rýchle ukončenie závislosti od ruských dodávok energie prostredníctvom posilnenia európskej odolnosti a bezpečnosti, zníženia spotreby energie, urýchlenia zavádzania obnoviteľných zdrojov energie a energetickej účinnosti a zabezpečenia alternatívnych dodávok energie. EÚ tiež zaviedla dočasný režim štátnej pomoci, ktorý umožňuje určité dotácie na zmiernenie vplyvu vysokých cien. Okrem toho EÚ v záujme riešenia cenovej krízy a obáv o bezpečnosť schválila a zaviedla silný režim skladovania plynu, účinné opatrenia na zníženie dopytu po plyne a elektrine a režimy obmedzujúce ceny s cieľom zabrániť neočakávaným ziskom na trhu s plynom aj s elektrinou.

Koncepcia trhu s elektrinou v EÚ

Súčasná koncepcia trhu s elektrickou energiou priniesla dobre integrovaný trh, ktorý umožňuje Európe využívať ekonomické výhody jednotného trhu s energiou za bežných trhových podmienok, zabezpečuje bezpečnosť dodávok a udržiava proces dekarbonizácie. Cezhraničné prepojenie tiež zabezpečuje bezpečnejšiu, spoľahlivejšiu a efektívnejšiu prevádzku energetickej sústavy.

Trhová štruktúra tiež pomohla vzniku nových a inovatívnych produktov a opatrení na maloobchodných trhoch s elektrickou energiou - podporuje energetickú účinnosť a využívanie obnoviteľných zdrojov energie a pomáha spotrebiteľom znížiť účty za energiu aj prostredníctvom nových služieb na zabezpečenie reakcie na dopyt. Kľúčovým prvkom našich budúcich trhov a systémov s elektrickou energiou bude budovanie a využívanie potenciálu digitalizácie energetického systému, napríklad aktívna účasť spotrebiteľov.

V súvislosti s energetickou krízou sa však ukázalo, že súčasná koncepcia trhu s elektrickou

energiou má aj niekoľko nedostatkov. Reformy, ktoré Komisia uskutoční, tieto nedostatky odstránia a zabezpečia stabilné a dobre integrované trhy s energiou, ktoré budú naďalej priťahovať

súkromné investície v dostatočnom rozsahu ako základný nástroj na dosiahnutie cieľov európskej zelenej dohody a prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstvo do roku 2050.

Okrem týchto nedostatkov čelí európske odvetvie elektrickej energie viacerým dlhodobjším výzvam, ktoré sú vyvolané rastúcim podielom variabilnej energie z obnoviteľných zdrojov a postupnou snahou o úplnú dekarbonizáciu do roku 2050. To zahŕňa zabezpečenie investícií nielen do obnoviteľných zdrojov energie, ale aj do nízkouhlíkových technológií nezávislých od počasia, kým nebudú k dispozícii rozsiahle skladovacie a iné nástroje flexibility. V systéme môžu byť potrebné silnejšie lokalizačné cenové signály, aby sa zabezpečilo, že investície sa uskutočnia tam, kde sú potrebné, a aby odrážali fyzickú realitu elektrickej siete a zároveň zabezpečili stimuly pre cezhraničné dlhodobé zmluvy. Niektoré z týchto výziev si budú vyžadovať pokračujúce politické úvahy, ktoré presahujú rámec súčasnej reformy.

Väčšia nezávislosť účtov za elektrinu od krátkodobých nákladov na fosílnu palivá

Silné zameranie súčasnej koncepcie trhu na krátkodobé trhy, ktoré sú stále veľmi často určované nestálymi cenami fosílnych palív, vystavilo domácnosti a podniky výrazným cenovým skokom s vplyvom na ich účty za elektrinu. Mnohí spotrebiteľia zistili, že nemajú inú možnosť ako platiť vyššie ceny elektriny, ktoré sa riadia veľkoobchodnými cenami plynu - buď preto, že nemajú prístup k lacnejšej elektrine z obnoviteľných zdrojov, alebo si sami nemôžu nainštalovať solárne panely.

Súčasný regulačný rámec týkajúci sa dlhodobých nástrojov sa ukázal ako nedostatočný na ochranu veľkých priemyselných spotrebiteľov, MSP a domácností pred nadmernou volatilitou a vyššími účtami za energiu.

Zvýšenie cien plynu spolu s výraznou úlohou, ktorú zohrávajú krátkodobé trhy v dnešnej koncepcii trhu s elektrickou energiou, tiež zvýšili príjmy a zisky výrazne nad očakávania mnohých výrobcov s nižšími hraničnými nákladmi, ako sú obnoviteľné zdroje energie a jadrová energia ("inframarginálni výrobcovia"), pričom v niektorých prípadoch získali aj verejnú podporu.

Krátkodobé trhy sú naďalej nevyhnutné na integráciu obnoviteľných zdrojov energie do elektrizačnej sústavy, na zabezpečenie toho, aby sa vždy využívala najlacnejšia forma elektriny, a na zabezpečenie plynulého toku elektriny medzi členskými štátmi. Krátkodobé cenové výkyvy môžu vo všeobecnosti motivovať spotrebiteľov k zníženiu alebo zmene dopytu, avšak dlhodobo vysoké ceny sa premietajú do nedostupných účtov pre mnohých spotrebiteľov a podniky.

Preto je potrebné doplniť regulačný rámec, ktorým sa riadia tieto krátkodobé trhy, o ďalšie nástroje, ktoré by motivovali k využívaniu dlhodobých zmlúv, aby sa zabezpečilo, že účty za energiu európskych spotrebiteľov a podnikov - a príjmy inframarginálnych výrobcov - budú nezávislejšie od výkyvov cien na krátkodobých trhoch (často spôsobených nákladmi na fosílnu palivá), a teda stabilnejšie počas dlhšieho obdobia. Reformy by mali vytvoriť nárazník medzi spotrebiteľmi a krátkodobými trhmi, čím sa zabezpečí, že budú lepšie chránení pred extrémnymi cenami a že účty za elektrinu budú lepšie odrážať celkový mix elektrickej energie a nižšie náklady na výrobu elektriny z obnoviteľných zdrojov. Účty za elektrinu v Európe

by mali menej závisieť od cenových výkyvov na krátkodobých trhoch a čoraz väčší podiel spotrebiteľov by sa mal presúvať na stabilnejšie a cenovo dostupnejšie dlhodobé cenové dohody.

Existujú dva hlavné typy dlhodobých zmlúv, ktoré umožňujú preniesť výhody obnoviteľných zdrojov energie na všetkých spotrebiteľov. Jedným z nich sú zmluvy o nákupe elektrickej energie (PPA) medzi súkromnými subjektmi, ktoré zabezpečujú dlhodobý predaj elektrickej energie za dohodnutú cenu, ktorá teda nie je určovaná krátkodobými trhmi. Zmluvy o nákupe elektrickej energie prinášajú viacero výhod. Spotrebiteľom poskytujú cenovo konkurencieschopnú elektrickú energiu a zabezpečujú ich proti kolísaniu cien elektrickej energie. Vývojárom projektov obnoviteľných zdrojov energie poskytujú zdroj stabilných dlhodobých príjmov. Pre vlády predstavujú alternatívnu cestu k zavádzaniu obnoviteľných zdrojov energie bez potreby verejného financovania. Hoci sa dohody o nákupe energie v EÚ čoraz viac rozširujú a smernica o obnoviteľných zdrojoch energie zaväzuje členské štáty odstrániť neodôvodnené prekážky ich rozvoja, celkový podiel dohôd o nákupe energie na trhu zostáva obmedzený. Rast dohôd o nákupe energie sa sústreďuje len v niektorých členských štátoch a obmedzuje sa na veľké spoločnosti.

Komisia navrhne spôsoby, ako možno zvýšiť podiel DZ na celkovom trhu s elektrickou energiou a ako ich zavedenie stimulovať prostredníctvom štruktúry trhu. Využívanie zmlúv o nákupe elektrickej energie, najmä malými a strednými podnikmi, sa môže napríklad viac podporiť prostredníctvom verejných súťaží na energiu z obnoviteľných zdrojov, v ktorých by sa časť projektu mohla zazmluvniť prostredníctvom zmlúv o nákupe elektrickej energie. Úverové záruky na dohody o nákupe energie podporované verejnými subjektmi by sa mohli považovať za formu podpory, ktorá by mohla účinne podporiť vznik trhu s dohodami o nákupe energie. Prípadne by sa mohli zvážiť opatrenia, ktoré by zabezpečili, aby priemyselní spotrebiteľia využívali plný potenciál dohôd o nákupe elektrickej energie na zníženie svojej expozície voči krátkodobým trhom a aby dodávatelia energie aktívnejšie vstupovali na trh s dohodami o nákupe elektrickej energie.

Druhý typ dlhodobých zmlúv sa uplatňuje v prípadoch, keď je na spustenie investícií potrebná verejná podpora, tzv. obojsmerné zmluvy o rozdiel ("two-way CfD"). Tieto zmluvy zabezpečujú, že príjmy príslušných výrobcov (a zodpovedajúce náklady pre spotrebiteľov) poskytujú primeraný stimul na investovanie a sú menej závislé od krátkodobých trhov. Tieto rozdielové zmluvy sa zvyčajne uzatvárajú na základe výberového konania, čo umožňuje smerovať podporu projektom s najnižšími očakávanými výrobnými nákladmi. V situáciách veľmi vysokých cien by obojsmerné CfD poskytli členským štátom dodatočné finančné prostriedky na zníženie vplyvu vysokých cien elektriny na spotrebiteľov.

Nadchádzajúca reforma ponúka príležitosť predstaviť spôsoby, akými možno do koncepcie trhu s elektrinou integrovať obojsmerné CfD. V tejto súvislosti je potrebné zvážiť niekoľko otázok, najmä pokiaľ ide o rozsah, v akom sa používanie CfD stane povinným pre investície zahŕňajúce verejnú podporu, a či by sa používanie takýchto zmlúv malo vzťahovať len na nové výrobné aktíva vstupujúce na trh alebo aj na určité typy existujúcich výrobných aktív.

V každom prípade, vzhľadom na viacnásobné výhody dohôd o nákupe energie, by opatrenia reformy týkajúce sa CfD nemali ovplyvniť vývoj trhu s dohodami o nákupe energie

v celej EÚ. Oba nástroje sú nevyhnutným doplnkom na dosiahnutie potrebného zavádzania obnoviteľných zdrojov energie.

- Najjednoduchším spôsobom, ako zaviesť obojsmerné CfD, by bolo doplniť existujúce zásady pre režimy podpory o osobitné zásady, ktorými by sa riadili takéto zmluvy v regulačnom rámci, pričom členské štáty by rozhodovali o tom, či tieto nástroje využijú na podporu nových investícií do inframarginálnej výroby.
- Závaznejším spôsobom zakotvenia týchto zmlúv v regulačnom rámci by bolo vyžadovať, aby sa všetky investície, pri ktorých sa využíva verejná podpora, opierali o takéto zmluvné štruktúry. To by sa muselo starostlivo kalibrovať, aby sa zabezpečilo, že CfD poskytnú potrebné stimuly pri najnižších nákladoch pre spotrebiteľov.
- Ďalšou možnosťou by bolo nielen uvažovať o využívaní CfD pre novú výrobu, ale tiež umožniť členským štátom ponúkať zmluvy na určité typy existujúcich inframarginálnych výrobcov (napr. pre špecifické typy technológií). Tieto zákazky by sa mohli udeľovať existujúcim výrobcom, ak je to možné, na základe výberového konania.
- Ďalekosiahlejší prístup by spočíval nielen v tom, že by sa uvažovalo o využívaní CfD pre novú výrobu, ale aj v tom, že by sa členským štátom umožnilo zaviesť tieto zmluvy pre určité typy existujúcich výrobcov s inframarginálnymi cenami (napr. pre špecifické typy technológií). Na rozdiel od situácie v prípade novej výroby by zmluvy pre tieto typy existujúcich výrobcov zvyčajne nevychádzali z trhovej verejnej súťaže, ale z následnej regulácie cien. To by síce urýchlilo zavádzanie rozdielových zmlúv, ale zároveň by to vytvorilo značnú neistotu pre investorov do obnoviteľných zdrojov. Mohlo by to ohroziť potrebné investície do tohto typu výroby, zvýšiť náklady na tieto investície a v dôsledku toho by to bolo kontraproduktívne.

Podpora investícií do obnoviteľných zdrojov - európska cesta z krízy

Zvýšenie využívania energie z obnoviteľných zdrojov, ako aj elektrifikácie vo všeobecnosti, má zásadný význam pre bezpečnosť dodávok v Európe, cenovú dostupnosť energie a dosiahnutie klimatickej neutrality do roku 2050. Zrýchlené zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie a opatrení v oblasti energetickej účinnosti štruktúrne zníži dopyt po fosílnych palivách v odvetviach energetiky, vykurovania a chladenia, priemyslu a dopravy. Vďaka nízkym prevádzkovým nákladom môžu obnoviteľné zdroje energie znížiť ceny energie v celej EÚ. Okrem toho rýchlejšie zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie prispeje k bezpečnosti dodávok energie v EÚ.

Akýkoľvek regulačný zásah do štruktúry trhu s elektrickou energiou preto musí zachovať a posilniť stimuly pre investície a poskytnúť investorom istotu a predvídateľnosť a zároveň riešiť hospodárske a sociálne problémy súvisiace s vysokými cenami energie.

Alternatívy k plynu na udržanie rovnováhy v systéme elektrickej energie

Konzultácie sa týkajú aj spôsobov, ako zlepšiť podmienky, za ktorých na trhoch konkurujú riešenia flexibility, ako je reakcia na dopyt, skladovanie energie a iné obnoviteľné a nízkouhlíkové zdroje nezávislé od počasia. Patria medzi ne opatrenia zamerané na stimuláciu rozvoja takýchto riešení flexibility na trhu (ako je úprava návrhu taríf prevádzkovateľov sústav, aby sa zabezpečilo, že plne zohľadnia všetky riešenia flexibility a čo najefektívnejšie využijú existujúcu sieť

čo najviac umožniť prístup k podrobnejším údajom od spotrebiteľov elektriny prostredníctvom inštalácie podružných meracích prístrojov alebo vývoja produktov na zníženie dopytu alebo presun spotreby energie v obdobiach vysokého dopytu alebo cien) a ciele opatrenia na zlepšenie efektívnosti krátkodobých trhov s osobitným zameraním na vnútrodenný trh (ako napríklad umožnenie obchodovania v členských štátoch bližšie k dodávke elektriny a ďalšie zvýšenie likvidity na tomto trhu). Okrem toho sa v rámci konzultácie hľadajú podnety na to, ako zabezpečiť bezpečnosť dodávok a primeranosť aj v situáciách nepredvídanej krízy, aby sa zabezpečili včasné investície do kapacít.

V kombinácii s výrobou energie z obnoviteľných zdrojov a zvýšenými investíciami do kapacity siete a vzájomnej prepojitelnosti by to malo prispieť k zníženiu úlohy, ktorú zohráva výroba energie zo zemného plynu ako flexibilný zdroj výroby, a časom nahradiť, a tým postupne ukončiť výrobu energie zo zemného plynu v súlade s cieľmi EÚ v oblasti dekarbonizácie.

Poznanky z krátkodobých trhových intervencií

Počas krízy bolo zavedených niekoľko núdzových a dočasných trhových intervencií s cieľom zmierniť vplyv vysokých cien energie na spotrebiteľov a podniky. Na trhu s elektrinou je opatrením zavedeným na úrovni EÚ tzv. inframarginálny strop, ktorý zmiernil vplyv vysokých cien a zároveň vyžadoval povinné zníženie dopytu.

V rámci konzultácie sa od zainteresovaných strán očakávajú názory na to, či by sa niektoré aspekty týchto núdzových zásahov mohli zmeniť na štrukturálnejšie prvky koncepcie trhu s elektrinou, napríklad aktivovať v budúcich krízových situáciách, a ak áno, za akých podmienok.

Každý takýto potenciálny prvok reformy by závisel od úspechu týchto opatrení, pokiaľ ide o obmedzenie vplyvu vysokých cien elektrickej energie, a od toho, či ich možno zaviesť bez toho, aby sa poškodili investičné stimuly potrebné na dosiahnutie dekarbonizácie energetického sektora.

Lepšie posilnenie postavenia a ochrana spotrebiteľa

Energetická kríza vystavila spotrebiteľov na celom vnútornom trhu vyšším nákladom na energiu, čo viedlo k reálnemu zníženiu ich životnej úrovne. V niektorých prípadoch si zákazníci musia vybrať medzi platbou za energiu a nákupom iných základných ¹tovarov². Kríza zasiahla aj priemysel a sektory služieb, čím sa zvýšili náklady na energiu, najmä v energeticky náročnom priemysle. To viedlo k znižovaniu výrobných kapacít, dočasnému alebo trvalému zatváraniu podnikov a prepúšťaniu

Smernica o elektrickej energii ešte nebola úplne implementovaná. Lepšie vykonávanie a presadzovanie práv spotrebiteľov by pomohlo zmierniť vplyv krízy na spotrebiteľov. Sú však potrebné aj ciele zlepšenia. Táto konzultácia sa zaoberá rôznymi možnosťami vytvorenia naráznika medzi spotrebiteľmi a krátkodobými trhmi s energiou.

¹ Pozri Európsky pilier sociálnych práv, zásada 20, a tiež pripravovanú prvú správu EÚ o prístupe k základným službám.

² Pozri najmä prieskum Eurobarometra "Vnímanie ekologického prechodu z hľadiska spravodlivosti", 10.

októbra 2022.

Poskytnúť spotrebiteľom, ktorí sa chcú aktívne zúčastňovať na trhoch s energiou, viac príležitostí, a to aj prostredníctvom spoločného využívania energie s cieľom kontrolovať svoje náklady³. Môžeme tiež lepšie využívať nástroje digitalizácie, aby sme spotrebiteľom s vykurovaním z obnoviteľných zdrojov alebo elektromobilitou uľahčili riadenie ich nákladov tým, že sa vyhneme najdrahším časom dňa na využívanie elektrickej energie zo siete. Aj bez toho, aby boli spotrebiteľia aktívni na trhu, musia mať prístup k dlhodobjším zmluvám o dodávke elektriny, najmä na základe zmlúv o výkupe energie z obnoviteľných zdrojov medzi dodávateľmi a výrobcami z obnoviteľných zdrojov. To im umožní riadiť svoje náklady a podporovať nové investície do obnoviteľných zdrojov energie.

Kríza tiež ukázala, že v prípade zlyhania dodávateľov často náklady znášajú spotrebiteľia. Tento problém by sa dal zmierniť požiadavkou, aby boli dodávateľia primerane zabezpečení, v kombinácii s účinným režimom dodávateľa poslednej inštancie, ktorý by zabezpečil kontinuitu dodávok.

Napokon, v krízových prípadoch môže byť vhodné umožniť členským štátom, aby domácnostiam a MSP zaručili prístup k minimálnemu potrebnému množstvu elektrickej energie za prijateľnú cenu, ako sa to urobilo v nariadení Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovej intervencii s cieľom riešiť vysoké ceny energie.

Silnejšia ochrana proti manipulácii s trhom

Nariadenie č. 1227/2011 o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu (REMIT) zabezpečuje, aby spotrebiteľia a ostatní účastníci trhu mohli dôverovať integrite trhov s elektrinou a zemným plynom, aby ceny odrážali spravodlivé a konkurenčné vzájomné pôsobenie ponuky a dopytu a aby nebolo možné dosahovať zisky zo zneužívania trhu. V čase veľmi vysokej volatility cien, zásahov externých subjektov, znížených dodávok a nových obchodných praktík existuje riziko, že sa subjekty budú zapájať do nezákonných praktík veľkoobchodného obchodovania. Preto je potrebné zabezpečiť, aby bol rámec REMIT aktuálny a spoľahlivý. Ďalšie zlepšenia by zvýšili transparentnosť, monitorovacie kapacity a zabezpečili účinnejšie vyšetrovanie a presadzovanie cezhraničných prípadov v EÚ s cieľom podporiť nový dizajn trhu s elektrinou.

Ďalšie kroky

Cieľom tejto verejnej konzultácie je poskytnúť všetkým zainteresovaným stranám a ďalším zainteresovaným stranám možnosť poskytnúť spätnú väzbu k sérii politických cieľov, ktoré sa majú návrhom reformy sledovať, a k možným konkrétnym legislatívnym a nelegislatívnym opatreniam, ktoré z nich vyplývajú.

Komisia má v úmysle predložiť návrh na zmeny a doplnenia štruktúry trhu s elektrinou v marci 2023. Odpovede na túto konzultáciu by mali byť predložené najneskôr do 13. februára 2023.

³ Príkladmi sú rodiny, ktoré môžu zdieľať energiu medzi jednotlivými členmi nachádzajúcimi sa v rôznych častiach krajiny; poľnohospodári, ktorí inštalujú obnoviteľné zdroje energie v jednej časti svojej farmy a využívajú energiu vo svojich hlavných budovách, aj keď sa nachádzajú vo väčšej vzdialenosti; obce a bytové

družstvá, ktoré zahŕňajú energiu mimo lokality ako súčasť sociálneho bývania, čím priamo riešia energetickú chudobu. Výroba a spotreba elektrickej energie by mala prebiehať v rovnakom čase, čo možno zabezpečiť použitím inteligentného merania.

Otázky pre verejnú konzultáciu

Poskytnite, prosím, spätnú väzbu len na otázky, ktoré sa vás týkajú. Otázky môžete nechať prázdne.

Otázky pre zainteresované strany:

Q1. Do ktorej kategórie patríte?

- (a) Štátna alebo miestna správa
- (b) Národný regulačný orgán
- (c) Prevádzkovateľ prenosovej sústavy
- (d) Prevádzkovateľ distribučnej sústavy
- (e) Prevádzkovateľ trhu
- (f) Energetická spoločnosť s výrobnými aktívami
- (g) Nezávislý dodávateľ energie bez výrobných aktív
- (h) Spoločnosť podnikajúca v odvetví energetiky, ktorá nie je zahrnutá v písmene f) alebo g)
- (i) Priemyselný spotrebiteľ a združenia
- (j) Energetická komunita
- (k) Akademická obec alebo think tank
- (l) Občan alebo združenie občanov
- m) Mimovládne organizácie
- (n) Ostatné

Nezávislosť účtov za elektrinu od krátkodobých trhov

Zmluvy o nákupe energie

Uzatváranie DZ medzi výrobcami elektriny a koncovými odberateľmi (vrátane veľkých priemyselných odberateľov, MSP a dodávateľov) je spôsob, ako podporiť dlhodobé investície tým, že v porovnaní s inými alternatívami poskytuje obom stranám istotu, pokiaľ ide o výšku cien v dlhšom časovom horizonte (zvyčajne 5 až 20 rokov). DZ prispievajú najmä k zníženiu neistoty koncových odberateľov, pokiaľ ide o ceny elektrickej energie a ich vystavenie cenovým výkyvom, čím umožňujú, aby účty spotrebiteľov boli nezávislé od kolísania cien fosílnych palív. Keďže však PPA sú zmluvy podpísané na dlhé obdobie, nesú so sebou značné riziká a náklady pre menších účastníkov trhu. Preto je ich dostupnosť v súčasnosti obmedzená na niekoľko veľkých koncových zákazníkov (napr. energeticky náročné podniky), čo vytvára riziko, že prístup k dekarbonizovanej výrobe je obmedzený na časť spotrebiteľov.

Hoci využívanie DZ na obnoviteľné zdroje energie každoročne rastie, trhovú podiel projektov predávaných na základe zmlúv o nákupe energie z obnoviteľných zdrojov energie stále pokrýva len 15 - 20 % ročného využitia. Okrem toho sú DZ na obnoviteľné zdroje obmedzené na niektoré členské štáty a veľké podniky, ako sú energeticky náročné podniky.

Na odstránenie týchto prekážok môžu členské štáty zvážiť spôsoby podpory uzatvárania DZ v súlade s pravidlami štátnej pomoci. Komisia podrobne opísala ďalšie opatrenia, ktoré by mohli pomôcť rozvoju DZ na obnoviteľné zdroje energie, v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý sprevádza oznámenie ^{REPowerEU}⁴. To by sa dalo dosiahnuť okrem iného združovaním dopytu s cieľom umožniť prístup menším koncovým odberateľom, poskytovaním štátnych záruk v súlade s oznámením o zárukách štátnej pomoci⁵ a podporou harmonizácie zmlúv s cieľom agregovať väčší objem dopytu a umožniť cezhraničné zmluvy.

Otázky pre zainteresované strany:

Q1. Považujete využívanie DZ za účinný spôsob zmiernenia vplyvu krátkodobých trhov na cenu elektriny, ktorú platí spotrebiteľ vrátane priemyselných odberateľov?

Q2. Opíšte, prosím, prekážky, ktoré v súčasnosti bránia uzatváraniu DZ.

**Q3. Myslíte si, že nasledujúce opatrenia by boli účinné pri posilňovaní zavádzania PPA:
(a) združovanie dopytu s cieľom umožniť prístup menším konečným zákazníkom,**

⁴ Pracovný dokument útvarov Komisie Usmernenia pre členské štáty o osvedčených postupoch na urýchlenie postupov udeľovania povolení pre projekty v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a na uľahčenie dohôd o výkupe energie Sprievodný dokument k dokumentu Odporúčanie Komisie o urýchlení postupov udeľovania povolení pre projekty v oblasti obnoviteľných zdrojov energie a uľahčenie dohôd o výkupe energie SWD/2022/0149 v konečnom znení

⁵ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52008XC0620%2802%29>

- (b) poskytovanie poistenia proti riziku (rizikám) buď na trhu, alebo prostredníctvom verejne podporovaných systémov záruk (uved'te tieto riziká),**
- (c) podpora štátom podporovaných systémov, ktoré možno kombinovať s PPA**
- (d) podpora štandardizácie zmlúv,**
- (e) povinnosť dodávateľov obstarávať vopred stanovený podiel energie pre svojich spotrebiteľov prostredníctvom DZ**
- (f) uľahčenie cezhraničných PPA.**

Q4. Okrem možností navrhnutých v otázke 3, vidíte ďalšie spôsoby, ako možno posilniť využívanie DZ pre nové súkromné investície prostredníctvom revízie súčasného rámca trhu s elektrinou? Ak áno, vysvetlite, ktoré pravidlá by sa mali revidovať, a uved'te dôvody.

Q5. Vidíte možnosť výraznejšie motivovať existujúcich výrobcov, aby uzatvárali DZ na časť svojej kapacity? Ak áno, za akých podmienok? Aké by to malo výhody a problémy?

Q6. Myslíte si, že prísnejšie povinnosti dodávateľov a/alebo veľkých koncových odberateľov vrátane priemyselných odberateľov zabezpečiť svoje portfólio pomocou dlhodobých zmlúv môžu prispieť k lepšiemu využívaniu DZ?

Q7. Myslíte si, že zvýšenie využívania PPA by prinieslo riziká, pokiaľ ide o:

- a. Likvidita na krátkodobých trhoch;**
- b. Rovnaké podmienky pre podniky rôznych veľkostí;**
- c. Rovnaké podmienky pre podniky so sídlom v rôznych členských štátoch;**
- d. Zvýšená výroba elektrickej energie z fosílnych palív**
- e. Zvýšené náklady pre spotrebiteľov**

Ak áno, ako možno tieto riziká zmierniť?

Forwardové trhy

Organizované termínované trhy sú užitočným nástrojom pre dodávateľov a veľkých spotrebiteľov, ako sú energeticky náročné podniky, na ochranu pred rizikom budúceho zvýšenia cien elektrickej energie a na oddelenie ich účtov za energiu od výkyvov cien fosílnych palív v strednodobom až dlhodobom horizonte. Tvrdí sa však, že likvidita na mnohých organizovaných forwardových trhoch v EÚ je nedostatočná a že časový horizont pre takéto zabezpečenie sa zdá byť príliš krátky (zvyčajne do jedného roka). Jednou z možností zvýšenia likvidity na forwardových trhoch by bolo zriadenie virtuálnych obchodných centier pre forwardové kontrakty, aké už existujú v niektorých regiónoch.

Takéto uzly by bolo potrebné doplniť likvidnými a dostupnými prenosovými právami na zabezpečenie zostávajúceho rizika medzi uzlom a každou zónou.

Hoci zabezpečenie do približne troch rokov by sa mohlo zlepšiť lepšou organizáciou trhu, mohli by byť potrebné ďalšie opatrenia na stimuláciu forwardového zabezpečenia po uplynutí tohto časového rámca (pozri napríklad časť vyššie o DZ).

Otázky pre zainteresované strany:

Q1. Považujete forwardové zabezpečenie za účinný spôsob zmiernenia vystavenia spotrebiteľov krátkodobej volatilite a podpory investícií do nových kapacít?

Q2. Myslíte si, že likvidita na forwardových trhoch je v súčasnosti dostatočná na splnenie tohto cieľa?

Q3. Čo podľa vás bráni účastníkom uzatvárať forwardové zmluvy?

Q4. Bola by podľa vás požiadavka, aby sa dodávatelia elektriny zabezpečili za časť svojich dodávok, prospešná pre spotrebiteľov a pre maloobchodnú hospodársku súťaž?

Q5. Myslíte si, že vytvorenie virtuálnych centier pre forwardové zmluvy doplnené o likvidné prenosové práva by zlepšilo likviditu na forwardových trhoch? Ak áno, domnievate sa, že by sa takéto virtuálne centrum (centrá) mali vytvoriť na vnútroštátnej, regionálnej úrovni alebo na úrovni EÚ?

Q6. Ak máte skúsenosti s existujúcimi virtuálnymi centrami v severských krajinách, ako hodnotíte tieto skúsenosti?

Q7. Aké sú podľa vás možné spôsoby podpory rozvoja termínovaných trhov, ktoré by sa mohli realizovať prostredníctvom zmien rámca trhu s elektrinou?

Rozdielové zmluvy

V niektorých členských štátoch sa na podporu verejne financovaných investícií do novej inframarginálnej výroby (najmä do obnoviteľných zdrojov energie) využívajú obojsmerné zmluvy o financovaní a podobné opatrenia, aby sa vyriešili situácie, keď sa potrebné investície neuskutočňujú na trhovom základe. Podobne ako DZ zabezpečujú väčšiu istotu pre investorov a spotrebiteľov a riešia situácie, keď si potrebné investície vyžadujú verejnú podporu.

Verejná podpora pre novú inframarginálnu výrobu elektrickej energie poskytovaná vo forme obojsmerných CfD by mohla zabezpečiť, aby príjemcovia dostávali určitú minimálnu úroveň odmeny za vyrobenú elektrickú energiu, a zároveň zabrániť neprímeraným príjmom. Zvyčajne príjemca dostáva zaručenú platbu rovnajúcu sa rozdielu medzi pevne stanovenou "realizačnou" cenou a referenčnou cenou a príjmy nad realizačnú cenu sa musia vrátiť protistrane CfD (t. j. členskému štátu).

Obojsmerné CfD zároveň vyžadujú, aby výroba podporovaná CfD vrátila rozdiel medzi trhovou referenčnou cenou a maximálnou realizačnou cenou vždy, keď referenčná cena prekročí realizačnú cenu. Ak sa tieto vratky potom vrátia spotrebiteľom, dodávateľom alebo daňovým poplatníkom, obojsmerné CfD im poskytujú aj určitú ochranu pred nadmernými cenami a volatilitou, ak sa prenášajú proporcionálne a objektívne.

Keďže pre regulačné orgány môže byť ťažké odhadnúť skutočné investičné náklady, možnosť určiť odmenu podporovaným výrobcom prostredníctvom výberového konania je dôležitým nástrojom na zabránenie dlhodobým nadmerným nákladom.

Otázky pre zainteresované strany:

Q1. Považujete využívanie obojstranných zmlúv o rozdiel alebo podobných dohôd za účinný spôsob zmiernenia vplyvu krátkodobých trhov na cenu elektriny a podpory investícií do nových kapacít (ak sa investície neuskutočňujú na trhovom základe)?

Q2. Mali by sa nové investície financované z verejných zdrojov do inframarginálnej výroby elektriny podporovať prostredníctvom dvojstranných rozdielových zmlúv alebo podobných dohôd ako prostriedku na zmiernenie prudkého nárastu cien elektriny pre spotrebiteľov pri zabezpečení minimálnych príjmov?

Q3. Ktoré technológie by mali byť predmetom obojstranných zmlúv o rozdieloch alebo podobných dohôd a prečo?

Q4. Ktoré technológie by mali byť vylúčené a prečo?

Q5. Aké sú hlavné riziká požiadavky, aby sa nová inframarginálna kapacita podporovaná z verejných zdrojov obstarávala na základe dvojstranných zmlúv na rozdiel alebo podobných dohôd,

napríklad pokiaľ ide o vplyv na krátkodobé trhy, hospodársku súťaž medzi rôznymi technológiami alebo rozvoj trhových DZ?

Q6. Aké zásady návrhu by mohli pomôcť zmierniť riziká uvedené v otázke 4, najmä pokiaľ ide o zásady verejného obstarávania a návrh vyplácania? Mali by tieto zásady závisieť od obstarávanej technológie?

Q7. Ako sa dá zabezpečiť, aby sa všetky náklady alebo výplaty generované obojsmernými CfD v obdobiach s vysokými cenami vrátili späť k odberateľom elektriny? Mal by sa uplatniť štandardný prístup, napríklad tieto výnosy alebo náklady by sa mali prideliť spotrebiteľom úmerne k ich spotrebe elektriny?

Q8. Aké by malo byť trvanie obojsmerného CfD pre novú výrobu a prečo? Mala by sa líšiť v závislosti od typu technológie?

Q9. Mala by mať výroba elektrickej energie po skončení platnosti CfD možnosť slobodne dosahovať plné trhové príjmy, alebo by mala nová výroba elektrickej energie podliehať povinnosti doživotného vyplácania?

Q10. Bez toho, aby bol dotknutý článok 6 smernice (EÚ) ^{2018/20016}, mali by mať členské štáty možnosť zaviesť obojsmerné CfD regulačnými prostriedkami na existujúcu výrobnú kapacitu? Ak sa takéto možné použitie regulovaných CfD pre existujúcu výrobu považuje za vhodné, mala by sa táto povinnosť vzťahovať na všetky typy existujúcej inframarginálnej výroby alebo by sa mala obmedziť na určité typy výroby (a ak áno, na ktoré typy)?

Q11. Za akých podmienok by sa mohli zaviesť regulované obojsmerné ceny za využívanie existujúcej výrobnéj kapacity?

Q12. Ako by ste hodnotili a riešili nasledujúce potenciálne riziká v súvislosti s uložením regulovaných CfD na existujúcu výrobnú kapacitu?

- (a) legitímne očakávania/právne riziká;**
- (b) schopnosť národných regulačných orgánov/vlád presne definovať úroveň cien predpokladaných v týchto zmluvách;**
- (c) blokovanie existujúcich kapacít na príliš vysokých cenových úrovniach určených súčasnou krízovou situáciou;**
- (d) vplyv na efektívny krátkodobý dispečing.**

⁶ Článok 6 (1) Bez toho, aby boli dotknuté úpravy potrebné na dosiahnutie súladu s článkami 107 a 108 ZFEÚ, členské štáty zabezpečia, aby sa úroveň podpory poskytovanej projektom v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a podmienky s ňou spojené nezmenili spôsobom, ktorý by mal negatívny vplyv na práva udelené na základe tejto podpory a oslabil hospodársku životaschopnosť projektov, ktoré už podporu využívajú. 6 ods. 2 Členské štáty môžu upraviť úroveň podpory v súlade s objektívnymi kritériami za predpokladu, že tieto kritériá sú stanovené v pôvodnom návrhu schémy podpory.

Q13. Stačilo by, aby sa na existujúcu výrobu vzťahoval len jednoduchý strop príjmov namiesto záruky príjmov?

Q14. Aké sú relatívne výhody PPA, CfD a forwardového hedgingu na zmiernenie vystavenia spotrebiteľov krátkodobej volatilite, na podporu investícií do nových kapacít a na umožnenie prístupu zákazníkov k elektrickej energii z obnoviteľných zdrojov za cenu, ktorá odráža dlhodobé náklady?

Urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie

Nedostatok dodávok plynu a elektriny, ako aj relatívne nepružný dopyt po energii viedli k výraznému zvýšeniu cien a volatilitie cien plynu a elektriny v EÚ. Ako už bolo uvedené, rýchlejšie zavádzanie obnoviteľných zdrojov energie predstavuje najudržateľnejší spôsob riešenia súčasnej energetickej krízy a štrukturálneho zníženia dopytu po fosílnych palivách na výrobu elektriny a na priamu spotrebu prostredníctvom elektrifikácie a integrácie energetických systémov. Vďaka nízkym prevádzkovým nákladom môžu obnoviteľné zdroje pozitívne ovplyvniť ceny elektrickej energie v celej EÚ a znížiť priamu spotrebu fosílnych palív.

Prostredníctvom plánu REPowerEU Európska komisia predložila celý rad iniciatív na podporu rýchlejšieho zavádzania obnoviteľných zdrojov energie a na podporu integrácie energetických systémov. Patrí medzi ne návrh na zvýšenie cieľa v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov do roku 2030 na 45 % v smernici o energii z obnoviteľných zdrojov, legislatívne zmeny na urýchlenie a zjednodušenie udeľovania povolení pre projekty v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov alebo povinnosť inštalovať solárnu energiu v budovách.

Toto úsilie by mali sprevádzať vhodné regulačné a administratívne opatrenia na vnútroštátnej úrovni a implementácia a presadzovanie platných právnych predpisov EÚ.

V rámci právnych predpisov o trhu s elektrickou energiou je urýchlenie zavádzania a uľahčenie využívania obnoviteľných zdrojov energie jednou z hlavných zásad balíka o čistej energii a tohto konzultačného dokumentu. Mohlo by sa napríklad uvažovať o záruke prístupu k prenosu, aby sa zabezpečil prístup na trh pre aktíva obnoviteľnej energie na mori prepojené prostredníctvom hybridných projektov, kde by príslušný(i) prevádzkovateľ(i) prenosovej sústavy kompenzoval(i) prevádzkovateľa obnoviteľnej energie za všetky hodiny, v ktorých by opatrenia prevádzkovateľa prenosovej sústavy viedli k tomu, že by veterná farma na mori nemala k dispozícii dostatočnú prenosovú kapacitu, aby mohla ponúknuť svoje vývozné kapacity na ^{thy} s elektrickou energiou⁷.

K urýchleniu zavádzania obnoviteľných zdrojov energie by malo prispieť aj odstránenie prekážok pri uzatváraní DZ na obnoviteľné zdroje energie alebo zovšeobecnenie obojstranných DZ, posilnenie postavenia a ochrany spotrebiteľov a zvýšenie reakcie na dopyt, flexibility a skladovania.

Otázky pre zainteresované strany:

Q1. Domnievate sa, že záruka prístupu k prenosu by mohla byť vhodná na podporu obnoviteľných zdrojov energie na mori? Vysvetlite to a uveďte možné alternatívy.

Q2. Vidíte nejaké ďalšie krátkodobé opatrenia na urýchlenie zavádzania obnoviteľných zdrojov energie? Ak áno, uveďte konkrétne.

(a) na vnútroštátnej regulačnej alebo administratívnej úrovni,

7

Pozri odporúčania štúdie "Support on the use of congestion revenues for Offshore Renewable Energy Projects connected to more than one market" https://energy.ec.europa.eu/system/files/2022-09/Congestion%20offshore%20BZ.ENGIE%20Impact.FinalReport_topublish.pdf

- (b) pri vykonávaní súčasných právnych predpisov EÚ vrátane vypracovania sieťových predpisov a usmernení,**
- (c) prostredníctvom zmien súčasného usporiadania trhu s elektrinou?**

Otázka 3: Ako by sa mali zabezpečiť potrebné investície do sieťovej infraštruktúry? Sú potrebné zmeny súčasných sieťových taríf alebo iných regulačných nástrojov na ďalšie zabezpečenie potrebného rozšírenia siete?

Obmedzenie príjmov inframarginálnych výrobcov

Počas súčasnej energetickej krízy boli zavedené dočasné núdzové opatrenia podľa nariadenia Rady 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovej intervencii na riešenie vysokých cien energie. Jedným z týchto opatrení je tzv. strop inframarginálnych príjmov, ktorý obmedzuje realizované príjmy inframarginálnych výrobcov na maximálne 180 eur za MWh. Cieľom zavedenia tohto inframarginálneho stropu bolo obmedziť vplyv cien zemného plynu na príjmy všetkých inframarginálnych výrobcov (nových aj existujúcich) a vytvoriť príjmy, ktoré by členským štátom umožnili zmierniť vplyv vysokých cien elektriny na spotrebiteľov.

V súvislosti s reformou pravidiel trhu s elektrinou je potrebné sa zaoberať otázkou, či by sa okrem spoliehania sa na dlhodobé mechanizmy tvorby cien, ako sú forwardové trhy, CfD a DZ, mali takéto obmedzenia príjmov pre inframarginálnych výrobcov zachovať aj po uplynutí ich súčasnej platnosti.

Otázky pre zainteresované strany:

Q 1. Myslíte si, že by sa mala zachovať určitá forma obmedzenia príjmov výrobcov s nízkym príjmom?

Q2. Ako hodnotíte prípadné predĺženie hornej hranice inframarginálnych príjmov podľa nasledujúcich kritérií:

- (a) účinnosť opatrenia z hľadiska zmiernenia vplyvu na ceny elektriny pre spotrebiteľov,
- (b) jej vplyv na dekarbonizáciu,
- (c) bezpečnosť dodávok,
- (d) investičné signály,
- (e) oprávnené očakávania/právne riziká
- (f) spotrebu fosílnych palív,
- (g) cezhraničný obchod v rámci EÚ a mimo nej,
- (h) narušenie hospodárskej súťaže na trhoch,
- (i) výzvy pri implementácii.

Q.3. V prípade, že považujete zachovanie takéhoto obmedzenia príjmov za opodstatnené, v akých situáciách by sa malo uplatňovať? Ako by sa mala definovať výška limitu?

Q.4. Mali by byť spôsoby takéhoto obmedzenia príjmov otvorené pre členské štáty alebo by sa mali zaviesť jednotne v celej EÚ?

Q.5. Ako možno zabezpečiť, aby sa všetky príjmy z takýchto obmedzení inframarginálnych príjmov vrátili späť k odberateľom elektriny? Mal by sa uplatniť štandardný prístup, napríklad by sa tieto príjmy mali prideliť spotrebiteľom úmerne ich spotrebe elektriny?

Alternatívy k plynu na udržanie rovnováhy v systéme elektrickej energie

Krátkodobé trhy umožňujú obchodovanie s elektrickou energiou v blízkosti času dodávky, pričom pokrývajú časové rámce deň vopred, vnútrodenne a vyrovnávacie obdobie. Dobre fungujúce krátkodobé trhy s elektrickou energiou zaručujú, že rôzne aktíva sa využívajú čo najefektívnejšie - to je kľúčové pre zabezpečenie čo najnižších cien elektrickej energie pre spotrebiteľov. Krátkodobé trhy by preto mali poskytovať relevantné cenové signály odrážajúce lokalizačné, časové a nedostatkové aspekty: tým sa zabezpečí primeraná reakcia výroby a dopytu. Aj keby sa na rastúci podiel výroby vzťahovali dlhodobé zmluvy, ako sú PPA alebo CfD (pozri oddiely i) a ii)), krátkodobé trhy by zostali kľúčové na zabezpečenie efektívneho dispečingu. Krátkodobé trhy zabezpečujú aj efektívnu cezhraničnú výmenu elektrickej energie.

Dobre fungujúce krátkodobé trhy si vyžadujú zdravú konkurenciu medzi účastníkmi trhu, aby boli motivovaní ponúkať za svoje skutočné náklady a aby regulačné orgány mali potrebné nástroje na odhalenie akéhokoľvek zneužívajúceho alebo manipulatívneho správania. Reakcia na dopyt, skladovanie a iné zdroje flexibility sa musia dostať do situácie, v ktorej môžu účinne súťažiť, aby sa úloha zemného plynu na krátkodobom trhu s cieľom zabezpečiť flexibilitu postupne znižovala, čo prinesie viaceré výhody vrátane nižších cien elektriny pre spotrebiteľov. Na zabezpečenie tohto cieľa by sa mohli plánovať cielené zmeny fungovania krátkodobých trhov, ktoré by mohli zahŕňať:

Stimulovanie rozvoja aktív flexibility

Komisia spolu s agentúrou ACER začala pracovať na nových pravidlách na ďalšiu podporu rozvoja reakcie na dopyt vrátane pravidiel o agregácii, skladovaní energie a obmedzovaní dopytu a na riešení zostávajúcich regulačných prekážok.

Prispôbiť stimuly v návrhu taríf prevádzkovateľov systému: Nariadenie o elektrine a smernica už dávajú prevádzkovateľom sústav možnosť obstarávať služby flexibility vrátane reakcie na dopyt. Vo väčšine členských štátov sa však v súčasnom regulačnom rámci zaobchádza s kapitálovými výdavkami (CAPEX) prevádzkovateľov sústav inak ako s prevádzkovými výdavkami (OPEX), čo vedie k zaujatosti v neprospech investícií prevádzkovateľov sústav týkajúcich sa prevádzky ich siete. Alternatívou k tomuto prístupu je regulačný rámec založený na celkových výdavkoch (TOTEX) vrátane kapitálových a prevádzkových výdavkov, ktorý by umožnil prevádzkovateľom sústav vybrať si medzi prevádzkovými a kapitálovými výdavkami alebo účinnou kombináciou oboch, aby mohli efektívne prevádzkovať svoju sústavu bez zaujatosti pre určitý typ výdavkov. To by prevádzkovateľov sústav motivovalo k obstarávaniu ďalších služieb flexibility, a najmä reakcie na dopyt, ktorá by mala byť kľúčovým faktorom umožňujúcim väčšiu integráciu obnoviteľných zdrojov.

Používanie údajov z podmetrov na zúčtovanie a pozorovateľnosť: Zavedenie inteligentných meračov, ako sa predpokladá v smernici o elektrine, sa v niektorých členských štátoch oneskoruje. Okrem toho inteligentné merače nie vždy poskytujú takú úroveň granularity, aká je potrebná na reakciu na dopyt a uskladňovanie energie. V týchto situáciách by preto malo byť možné, aby prevádzkovatelia sústav využívali údaje z podružných meračov (vrátane údajov zo súkromných podružných meračov) na procesy zúčtovania a pozorovateľnosti reakcie na dopyt a uskladňovania energie s cieľom uľahčiť aktívnu účasť na trhoch s elektrinou (pozri aj časť "*Prispôbenie merania na uľahčenie reakcie na dopyt z flexibilných spotrebičov*" v časti "*Lepšie posilnenie postavenia a ochrana spotrebiteľov*"). Používanie údajov z podružných meradiel by mali

sprevádzať požiadavky na proces validácie údajov z podružných meradiel s cieľom kontrolovať a zabezpečiť kvalitu podružných

údaje z merača. Prístup k dynamickým údajom o spotrebovanej (a do siete vrátenej) elektrickej energii, najmä z obnoviteľných zdrojov energie, pomáha zvyšovať povedomie spotrebiteľov a umožňuje presunúť dopyt smerom k obnoviteľnej elektrickej energii.

Vývoj nových produktov na podporu znižovania dopytu a presunu energie v čase špičky

Na podporu znižovania dopytu a presunu energie (prostredníctvom reakcie na dopyt, skladovania a iných flexibilných riešení) v čase špičky by sa mohol definovať produkt na zníženie dopytu v čase špičky a považovať za podpornú službu, ktorú by mohli nakupovať prevádzkovatelia sústav. Takýto produkt by sa mohol predávať v aukcii niekoľko týždňov/mesiacov dopredu (s platbou za kapacitu) a aktivovať v čase špičkového zaťaženia (s platbou za energiu), pričom by sa zohľadnila výroba energie z obnoviteľných zdrojov, čím by sa prispelo k postupnému vyradeniu plynových elektrární z merit order a prispelo by sa k zníženiu ceny. Zníženie dopytu by sa mohlo presunúť aj na iný časový bod, mimo obdobia špičky. Tým by sa motivovala flexibilita v čase, keď je v systéme najviac potrebná kapacita na fosílna palivá. Bolo by dôležité zabezpečiť, aby bol takýto produkt nákladovo efektívny, ak by sa zaviedol z dlhodobého hľadiska.

Koordinácia reakcie na dopyt v krízových obdobiach: V krízových obdobiach by bolo možné kombinovať obmedzenia inframarginálnych príjmov opísané v predchádzajúcej časti s trhovou koordinovanou reakciou na dopyt (zníženie a/alebo presun) v čase maximálnych cien alebo maximálneho zaťaženia. Cieľom by bolo znížiť zúčtovaciu cenu na trhu a spotrebu fosílnych palív.

Zlepšenie efektívnosti vnútrodených trhov

Posunutie času zatvárania cezhraničných vnútrodených brán bližšie k reálnemu času: Vnútrodený obchod je kľúčovým nástrojom na integráciu obnoviteľných zdrojov energie a vyrovnávanie ich variability so zdrojmi flexibility v reálnom čase. Výrobcovia veternej a solárnej energie vidia, že ich prognózy sa výrazne zlepšujú v blízkosti dodávky, a malo by byť možné obchodovať s nedostatkom a prebytkom čo najbližšie k reálnemu času. Nastavenie času uzavretia cezhraničných vnútrodených brán bližšie k reálnemu času sa preto javí ako zmysluplné zlepšenie v kombinácii s maximalizáciou cezhraničnej obchodnej kapacity.

Povinnosť zdieľať likviditu vo všetkých časových rámcoch až do času dodania: Trh EÚ s elektrinou na nasledujúci deň a vnútrodený trh sú geograficky prepojené, čo znamená, že obchody sa môžu uskutočňovať kdekoľvek v Európe, ak sú cezhraničné kapacity siete dostatočné. Tým sa výrazne zvyšuje likvidita, a teda aj efektívnosť trhov. Komisia uvažuje o rozšírení týchto výhod aj na cezhraničné obchodovanie medzi rôznymi prevádzkovateľmi trhu. Podporilo by to rozvoj hospodárskej súťaže a uľahčilo by to účastníkom trhu vyrovnávať svoje pozície, čo je kľúčový aspekt pre integráciu ďalších variabilných obnoviteľných zdrojov energie.

Otázky pre zainteresované strany:

Q1. Myslíte si, že krátkodobé trhy fungujú dobre, pokiaľ ide o:

- (a) presne odráža základné faktory ponuky a dopytu,**
- (b) zahŕňajúce dostatočnú likviditu,**
- (c) zabezpečenie rovnakých podmienok,**
- (d) efektívneho dispečingu výrobných zariadení,**
- (e) minimalizovať náklady pre spotrebiteľov,**

(f) efektívne cezhraničné pridelovanie elektrickej energie?

Q2. Vidíte alternatívy k marginálnym cenám, pokiaľ ide o fungovanie krátkodobých trhov z hľadiska zabezpečenia efektívneho dispečingu a určovania cezhraničných tokov?

Q3. Ako môže systém EÚ na obchodovanie s emisiami a stanovovanie cien uhlíka stimulovať rozvoj nízkouhlíkovej flexibility a skladovania?

Q4. Myslíte si, že by sa mal čas zatvorenia cezhraničných vnútrodených brán posunúť bližšie k reálnemu času (napr. 15 minút pred reálnym časom)?

Q5. Myslíte si, že by sa organizátori trhu mali podeliť o svoju likviditu aj v prípade miestnych trhov, ktoré sa zatvárajú po cezhraničnom vnútrodenom trhu? Aké by to malo výhody a nevýhody?

Q6. Bola by povinná účasť na trhu deň vopred (najmä pre výrobu v rámci CfD a/alebo PPA) zlepšením v porovnaní so súčasnou situáciou? Aké by boli výhody a nevýhody takéhoto prístupu?

Q7. Aké by boli výhody a nevýhody ďalších informácií o lokalite a technológii v ponuke na trhu (napríklad prostredníctvom informácií o zložení portfólia, ponuky na základe technológie alebo ponuky na základe jednotky)?

Q8. Aké ďalšie aspekty koncepcie trhu by mohli podporiť rozvoj flexibilných aktív, ako je reakcia na dopyt a skladovanie energie?

Q9. Myslíte si najmä, že väčšia úloha OPEX v odmeňovaní prevádzkovateľa sústavy bude motivovať využívanie odozvy na dopyt, uskladňovania energie a iných aktív flexibility?

Q10. Myslíte si, že umožnenie používania údajov z podružných meračov, vrátane údajov zo súkromných podružných meračov, na účely zúčtovania/fakturovania a pozorovateľnosti reakcie na dopyt a uskladňovania energie môže podporiť rozvoj reakcie na dopyt a uskladňovania energie?

Q11. Považujete za vhodné umožniť produkt na podporu znižovania dopytu a presun energie v čase špičky ako doplnkovú službu s cieľom znížiť spotrebu paliva a znížiť ceny?

Q12. Myslíte si, že by sa do nariadenia o elektrine mala zaviesť určitá forma požiadaviek na reakciu na dopyt, ktoré by sa uplatňovali v krízových obdobiach?

Q13. Vidíte nejaké ďalšie opatrenia, ktoré by sa mohli zaviesť v kratšom časovom horizonte s cieľom stimulovať využívanie reakcie na dopyt, uskladňovania energie a iných flexibilných aktív? Ak áno, aké by to boli?

Otázka 14: Považujete súčasné nastavenie kapacitných mechanizmov za primerané na to, aby reagovalo na investičné potreby, pokiaľ ide o pevnú kapacitu, najmä na lepšiu podporu využívania skladovania a reakcie na strane dopytu? Ak nie, aké zmeny v koncepcii trhu považujete za potrebné na zabezpečenie potrebných investícií na doplnenie rastúceho podielu obnoviteľných zdrojov energie a na lepšie zosúladenie s cieľmi dekarbonizácie?

Otázka č. 15: Vidíte prínos v dlhodobom prechode európskeho trhu s elektrickou energiou na podrobnejšie lokálne ceny?

Lepšie posilnenie postavenia a ochrana spotrebiteľov

V právnych predpisoch Únie sa uznáva, že primerané vykurovanie, chladenie a osvetlenie a energia na napájanie spotrebičov sú základné služby. Európsky pilier sociálnych práv zahŕňa energiu medzi základné služby, na ktoré má každý právo.

Cieľom právnych predpisov Únie je tiež vytvoriť konkurenčné a spravodlivé maloobchodné trhy, ako aj možnosti znížiť náklady na energiu investovaním do energetickej účinnosti alebo výroby energie z obnoviteľných zdrojov, čím sa spotrebiteľia dostanú do centra energetického systému. Energetická kríza ukázala dôležitosť naplnenia tejto ambície, ale aj nedostatky existujúceho systému. Z tohto dôvodu existuje priestor na ďalšie posilnenie smernice o elektrine, aby sa zabezpečilo potrebné posilnenie postavenia a ochrana spotrebiteľov a aby sa zabránilo tomu, že spotrebiteľia budú bezmocní voči krátkodobým pohybom na trhu s energiou.

Zvyšovanie možností kolektívnej vlastnej spotreby a spoločného využívania elektrickej energie

Digitalizácia - najmä pri meraní a účtovaní - uľahčuje zdieľanie energie a kolektívnu vlastnú spotrebu. Kolektívna samospotreba znamená, že zákazníci môžu investovať do výroby mimo objektu a stať sa "prosumermi", ktorí znižujú svoje účty rovnako, ako keby bolo zariadenie na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov nainštalované na ich vlastnej streche. Spotrebiteľia sa tak môžu vyhnúť nákupu elektrickej energie vyrobenej z plynu, čo vedie k skutočnému oddeleniu.

Praktické využitie je potenciálne veľmi významné - napríklad rodiny môžu zdieľať energiu medzi jednotlivými členmi nachádzajúcimi sa v rôznych častiach krajiny a poľnohospodári môžu inštalovať výrobu energie z obnoviteľných zdrojov v jednej časti svojej farmy a využívať ju vo svojich hlavných budovách, aj keď sa nachádzajú vo väčšej vzdialenosti. Ďalším jasným prípadom využitia je, že obce a bytové družstvá môžu zahrnúť energiu mimo lokality ako súčasť sociálneho bývania, čím sa priamo rieši energetická chudoba.

Členské štáty ako ^{Belgicko}8, Rakúsko, ^{Litva}9, Luxembursko, Portugalsko a ^{ďalšie}10 ukázali, že tento model je možné zaviesť do praxe rýchlo a s primeranými nákladmi pre spotrebiteľov, aby sa rozvinulo zdieľanie energie a kolektívna samospotreba.

Odberatelia by mali mať možnosť odpočítať si výrobu energie zo zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov mimo lokality, ktoré vlastnia, prenajímajú, zdieľajú alebo majú v prenájme, od svojej meranej spotreby a fakturovanej energie. Osobitné ustanovenia by mohli umožniť, aby energeticky chudobní a zraniteľní odberatelia mali prístup k tejto zdieľanej energii, napríklad vyrobenej v rámci obcí, alebo prostredníctvom investícií miestnych samospráv.

So spoločným využívaním energie by sa malo zaobchádzať nediskriminačným spôsobom v porovnaní s bežnými dodávateľmi a výrobcami. To znamená, že náklady ostatných spotrebiteľov sa neprimerane nezvyšujú. Výroba a spotreba sa musia uskutočňovať v rovnakej trhovej časovej jednotke. Zdieľanie energie musí byť možné tam, kde neexistujú žiadne obmedzenia prenosu pre veľkoobchodný obchod - teda v rámci cenových zón.

Prispôbenie merania na uľahčenie reakcie na dopyt zo strany flexibilných spotrebičov

- ⁸ Energiedelen en persoon-aan-persoonverkoop | VREG ;
- ⁹Prístup litovských spotrebiteľov k solárnym parkom v rámci projektu CLEAR-X
- ¹⁰ Španielsko, Chorvátsko, Taliansko a Francúzsko.

Zavádzanie a využívanie reakcie na dopyt bolo pomalšie, ako sa očakávalo. Jedným z dôvodov boli veľmi zložité vzťahy medzi dodávateľmi a agregátormi. Najväčšie možnosti reakcie na dopyt často poskytujú jednotlivé spotrebiče - najmä zásobníky za elektromerom, tepelné čerpadlá a elektrické vozidlá. Umožnenie špecializovaným dodávateľom a agregátorom ponúkať zmluvy vzťahujúce sa len na tieto spotrebiče by mohlo pomôcť urýchliť zavádzanie týchto spotrebičov a zvýšiť množstvo reakcie na dopyt v systéme. V smernici o elektrine sa už stanovuje, že zákazníci majú právo na viac ako jedného dodávateľa, čo si však vyžaduje samostatné miesto pripojenia, čím sa výrazne zvyšujú náklady pre zákazníkov.

Preto je potrebné upraviť súčasné ustanovenia smernice o elektrickej energii tak, aby sa objasnilo, že zákazníci, ktorí si želajú mať právo mať vo svojich priestoroch nainštalovaný viac ako jeden elektromer (t. j. podružný elektromer) a aby sa takáto podružná spotreba účtovala osobitne a odpočítavala z hlavného merania a fakturácie.

Lepší výber zmlúv pre spotrebiteľov

V mnohých členských štátoch sa v priebehu krízy obmedzila dostupnosť a rozmanitosť zmlúv, takže v mnohých členských štátoch bolo pre zákazníkov čoraz ťažšie získať zmluvy s pevnou cenou. To bolo často nedostatočne jasné aj zákazníkom, ktorí sa domnievali, že uzavreli zmluvy s pevnou cenou, spolu so širším nepochopením práv spotrebiteľov.

K dispozícii je aj niekoľko "hybridných" alebo "blokových" zmlúv. Takéto zmluvy kombinujú prvky pevnej ceny a dynamických/variabilných cien, ktoré poskytujú spotrebiteľom istotu pre minimálny objem spotreby, ale umožňujú, aby sa ceny nad tento objem menili.

Zákazníci so zmluvami s variabilnou cenou môžu mať ťažšie zostavovanie rozpočtu, najmä spotrebiteľia s nízkymi príjmami alebo zraniteľní spotrebiteľia. Dôsledkom takýchto zmlúv je, že náklady na riadenie rizika zvýšenia veľkoobchodných cien znášajú výlučne zákazníci, a nie dodávateľia. Na druhej strane, variabilné ceny - aspoň v prípade energie, ktorej spotrebu môže zákazník účinne kontrolovať - môžu motivovať k efektívnejšiemu využívaniu energie.

Zatiaľ čo dodávateľia nad určitú veľkosť sú povinní ponúkať zmluvy s dynamickou cenou, o ktoré bol počas krízy menší záujem, o zmluvách s pevnou cenou právne predpisy nehovoria. To by sa malo zmeniť, aby si spotrebiteľia mohli vybrať medzi flexibilnými a pevnými cenovými zmluvami. Zmluvy s pevnou cenou by mohli byť stále založené na čase spotreby, aby sa zachovali stimuly na zníženie dopytu v čase špičky. Dodávateľia by mali naďalej možnosť sami určovať cenu.

Dodávateľia často tvrdia, že je ťažké ponúkať atraktívne ponuky za pevnú cenu z dvoch dôvodov - po prvé, ak nemajú prístup na dlhodobejšie trhy, ktoré im umožňujú zabezpečiť sa proti rizikám. Týmito otázkami sa zaoberajú vyššie uvedené časti o forwardových trhoch. Po druhé, dodávateľia tvrdia, že je ťažké ponúkať zmluvy s pevnou cenou na dobu určitú, pretože spotrebiteľia môžu zmeniť dodávateľa (t. j. opustiť zmluvu s pevnou cenou na dobu určitú), čím dodávateľovi vznikajú dodatočné náklady. V súčasnosti sú poplatky za ukončenie zmluvy s pevnou cenou na dobu určitú povolené - ale len vtedy, ak sú primerané a ak odrážajú priamu ekonomickú stratu dodávateľa. Bez toho, aby sa upustilo od týchto zásad, by sa mohlo zvažovať, či by sa regulačným orgánom alebo inému orgánu umožnilo stanoviť orientačné poplatky, pri ktorých by sa

predpokladalo, že sú v súlade s týmito povinnosťami.

Posilnenie ochrany spotrebiteľa

A) Ochrana zákazníkov pred zlyhaním dodávateľa

Vo viacerých členských štátoch bolo počas krízy zaznamenané zvýšené zlyhanie dodávateľov, spravidla z dôvodu nedostatočného zabezpečenia. To často viedlo k tomu, že všetci spotrebitelia museli platiť vyššie účty, pretože niektoré náklady zlyhávajúcich dodávateľov boli socializované.¹¹ Zákazníci zlyhávajúcich dodávateľov tiež museli čeliť neočakávaným nákladom. Povinnosť dodávateľov obchodovať obozretným spôsobom môže znamenať určité dodatočné náklady, ale znížila by riziká, ktorým čelia jednotliví spotrebitelia, a tiež by sa zabránilo socializácii nákladov dodávateľov so zlými obchodnými modelmi. Toto je oddelené od pravidiel obozretného podnikania platných pre energetické spoločnosti na finančných trhoch, kde Komisia tiež prijala opatrenia, ale dopĺňa ich. Zároveň si uvedomujeme, že takéto povinnosti musia zohľadňovať ťažkosti, ktorým čelia menší dodávatelia pri hedžingu, najmä v menších členských štátoch (pozri aj časť "**Forwardové trhy**" vyššie).

Všetky členské štáty zaviedli systém dodávateľa poslednej inštancie, a to buď de iure, alebo de facto. Účinnosť týchto systémov je však rôzna a rámec EÚ je veľmi nejasný bez toho, aby sa objasnili úlohy a povinnosti určeného dodávateľa a práva spotrebiteľov prenesené na dodávateľa poslednej inštancie¹².

B) Prístup k potrebnej elektrickej energii za prijateľnú cenu počas krízy

Smernica o elektrickej energii obsahuje osobitné ustanovenia pre energeticky chudobných a zraniteľných odberateľov, ktoré sú súčasťou širšieho politického rámca na ochranu takýchto spotrebiteľov a pomoc pri prekonávaní energetickej chudoby.¹³ Kríza však ukázala, že cenová dostupnosť energie môže byť veľkým problémom nielen pre tieto skupiny, ale aj pre širšie skupiny obyvateľstva. Členské štáty môžu uplatňovať cenovú reguláciu pre energeticky chudobné a zraniteľné domácnosti. Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 o núdzovej intervencii na riešenie vysokých cien energie umožňuje dočasne a za jasných podmienok zaviesť regulované ceny pod úrovňou nákladov pre všetky domácnosti a pre MSP. Takéto opatrenia sa môžu vzťahovať najmä len na obmedzené množstvo spotreby a musia zachovať motiváciu na zníženie dopytu. Jedným z ponaučení z krízy je, že cieľ znížiť náklady na energiu pre spotrebiteľa by nemal byť na úkor podpory nadmerného dopytu a viazania sa na fosílnu palivá alebo fiškálnej udržateľnosti. V budúcnosti by však mohla byť potrebná určitá forma záruky, ktorá by členským štátom umožnila zasahovať do stanovovania maloobchodných cien počas vážnej krízy, ako je tá súčasná. To by mohlo zabezpečiť, aby občania mali prístup k energii, ktorú potrebujú, vrátane zabezpečenia toho, aby sa určité

¹¹ Ide napríklad o sieťové poplatky, ktoré sú splatné prevádzkovateľom prenosových sústav a prevádzkovateľom distribučných sústav, a potenciálne náklady na nerovnováhu.

¹² Predovšetkým by sme zväzili potvrdenie, že zákazníci presunutí k dodávateľovi poslednej inštancie si zachovávajú právo zmeniť dodávateľa v rámci bežných lehôt na zmenu dodávateľa (t. j. od zákazníkov nemožno vyžadovať, aby zostali u dodávateľa poslednej inštancie na pevne stanovené obdobie); objasnenie, že dodávateľ poslednej inštancie musí byť určený na základe otvoreného a transparentného postupu; právo spotrebiteľov zostať u dodávateľa poslednej inštancie počas primeraného obdobia.

¹³ Nariadenie o správe v oblasti energetiky a klímy spolu s odporúčaním o energetickej chudobe do roku 2020 poskytujú štrukturálnejší rámec na riešenie a prevenciu energetickej chudoby. Legislatívny balík Fit for 55

tento rámec ďalej posilňuje prostredníctvom ďalších sektorových právnych predpisov, revízie smernice o energetickej efektívnosti a smernice o energetickej hospodárnosti budov a zariadením sociálneho klimatického fondu na riešenie vplyvu rozšírenia ETS na budovy a dopravu.

spotrebitelia mali prístup k minimálnej úrovni elektrickej energie za primeranú cenu bez ohľadu na situáciu na trhoch s elektrickou energiou, pričom sa zabránilo dotáciám na zbytočnú spotrebu, ako je napríklad vykurovanie bazénov¹⁴. Pomohlo by to tiež zabezpečiť, aby zákazníci pri veľkých nákupoch zohľadňovali plnú cenu energie. Keďže cieľom je zmierniť vplyv vysokých cien počas krízových období, zdá sa, že by bolo rozumné vypracovať osobitné kritériá na definovanie krízy v týchto podmienkach. Jednou z alternatív by bolo prepojenie s nariadením o pripravenosti na riziká v elektroenergetike, ktoré sa však zameriava skôr na primeranosť sústavy, bezpečnosť sústavy a bezpečnosť palív než na zmiernenie dopadov krízy na užívateľov. Je však potrebné zabrániť zablokovaniu fosílnych palív.

Otázky pre zainteresované strany:

Zdieľanie energie a reakcia na dopyt

Q 1. Podporili by ste ustanovenie, ktoré by zákazníkom dávalo právo odpočítat si výrobu mimo lokality od svojej meranej spotreby?

Q 2. Ak by sa takéto právo zaviedlo:

- (a) Ovplyvnilo by to umiestnenie nových zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov?
- (b) Mala by sa obmedziť na miestne oblasti - prečo?
- (c) Mala by sa uplatňovať v celom členskom štáte/kontrole/zóne - prečo a čo by sa malo stať, ak sa zmenia ponukové zóny?

Otázka 3. Podporili by ste zavedenie práva odberateľov na druhý elektromer/podružný elektromer v ich objektoch, aby sa rozlíšila spotreba alebo výroba elektriny rôznymi zariadeniami? Ak áno, aké konkrétne otázky by sa mali zohľadniť?

Ponuky a zmluvy

Otázka 4. Podporili by ste ustanovenia, podľa ktorých by dodávatelia museli domácnostiam ponúkať zmluvy s pevnou cenou na dobu určitú (t. j. ktoré nemôžu meniť)?

Otázka 5. Ak by sa takáto povinnosť zaviedla, aká by mala byť minimálna pevná lehota?

- (a) menej ako jeden rok,
- (b) jeden rok,
- (c) dlhšie ako jeden rok
- (d) Iné

Q 6. Poplatky za predčasné ukončenie zmluvy odrážajúce náklady sú v súčasnosti povolené pri zmluvách na dobu určitú s pevnou cenou. Mali by sa tieto ustanovenia objasniť? Ak sa tieto ustanovenia vyjasnia, mali by národné regulačné orgány stanoviť ex ante schválené poplatky za ukončenie zmluvy?

¹⁴ To je tiež v súlade s odporúčaním o hospodárskej politike eurozóny, v ktorom sa požaduje dvojstupňový model stanovovania cien energie, v rámci ktorého by spotrebitelia využívali regulované ceny do určitej výšky

Q 7. Vidíte priestor na objasnenie a prípadné prísnejšie presadzovanie práv spotrebiteľov v súvislosti s elektrickou energiou?

Povinnosti obozretného dodávateľa

Q 8. Podporili by ste zavedenie obozretných povinností pre dodávateľov, aby sa zabezpečilo ich primerané zabezpečenie?

Q 9. Bolo by potrebné diferencovať takéto povinnosti dodávateľov pre malých dodávateľov a energetické komunity. Ak áno/nie, prečo?

Dodávateľ poslednej inštancie

Q 10. Mali by sa na úrovni EÚ špecifikovať povinnosti dodávateľa poslednej inštancie vrátane zabezpečenia jasných pravidiel pre spotrebiteľov, ktorí sa vracajú späť na trh?

Q 11. Podporili by ste začlenenie núdzového rámca pre regulované ceny pod úrovňou nákladov podľa vzoru nariadenia Rady (EÚ) 2022/1854 o núdzovej intervencii na riešenie vysokých cien energie, t. j. pre domácnosti a MSP:

- (a) Ak by sa takéto ustanovenie zaviedlo, mala by byť cenová regulácia časovo obmedzená a vzťahovať sa len na základné energetické potreby?
- (b) Nahradili by takéto ustanovenia z dlhodobého hľadiska priamy prístup k obnoviteľnej energii alebo energetickú účinnosť? Dá sa to zmierniť?
- (c) Znížili by takéto zmluvy motiváciu znižovať spotrebu v čase špičky, dá sa to zmierniť?

Zvýšenie integrity a transparentnosti trhu s energiou

Ešte nikdy nebolo tak potrebné posilniť dôveru verejnosti vo fungovanie trhu s energiou a účinne chrániť EÚ pred pokusmi o manipuláciu s trhom ako dnes.

Nariadenie (EÚ) č. 1227/2011 o integrite a transparentnosti veľkoobchodného trhu (REMIT) bolo navrhnuté pred viac ako desiatimi rokmi s cieľom zabezpečiť, aby spotrebiteľia a ostatní účastníci trhu mohli dôverovať integrite trhov s elektrinou a plynom, aby ceny odrážali spravodlivé a konkurenčné vzájomné pôsobenie ponuky a dopytu a aby nebolo možné dosahovať zisky zo zneužívania trhu.

V čase mimoriadnej volatility, zásahov vonkajších aktérov, znížených dodávok a mnohých nových spôsobov obchodovania je potrebné bližšie preskúmať, či je náš rámec REMIT dostatočne spoľahlivý. Okrem toho nedávny vývoj na trhu a implementácia REMIT za posledné desaťročie ukázali, že REMIT a jeho vykonávacie pravidlá si vyžadujú aktualizáciu, aby držali krok. Konštrukcia veľkoobchodného trhu s energiou sa za posledné roky vyvinula: nové komodity, nové produkty, nové subjekty, nové konfigurácie a nie všetky údaje sa účinne vykazujú. Existujúci rámec REMIT nie je úplne aktualizovaný, aby sa vyrovnal so všetkými novými výzvami vrátane presadzovania a vyšetrovania v nových trhových podmienkach.

Súčasnú skúsenosť vrátane desaťročia implementácie rámca REMIT (nariadenie REMIT z roku 2011 a vykonávacie nariadenie REMIT z roku 2014) a fungovanie ukazujú, že rámec REMIT si môže vyžadovať zlepšenia na ďalšie zvýšenie transparentnosti, monitorovacích kapacít a zabezpečenie účinnejšieho vyšetrovania a presadzovania potenciálnych prípadov zneužívania trhu v EÚ s cieľom podporiť novú koncepciu trhu s elektrinou. V tejto súvislosti by sa mohli zväziť tieto oblasti:

- zosúladienie právomocí ACER podľa REMIT s príslušnými právomocami podľa právnych predpisov EÚ o finančnom trhu vrátane príslušných definícií, najmä definícií zneužívania trhu (obchodovanie s využitím dôverných informácií a manipulácia s trhom);
- Prispôsobenie rozsahu pôsobnosti REMIT súčasným a vyvíjajúcim sa podmienkam na trhu (nové výrobky, komodity, účastníci trhu);
- Harmonizácia pokút, ktoré sa ukladajú podľa REMIT na vnútroštátnej úrovni, a posilnenie režimu presadzovania určitých prípadov s cezhraničnými prvkami podľa REMIT;
- Zvýšenie transparentnosti činností dohľadu nad trhom prostredníctvom lepšej komunikácie údajov týkajúcich sa trhu zo strany agentúry ACER, regulačných orgánov a hospodárskych subjektov.

Otázky pre zainteresované strany

Q1. Ktoré zlepšenia rámca REMIT považujete za najdôležitejšie, ktoré je potrebné okamžite riešiť?

Q2. Pokiaľ ide o harmonizáciu a posilnenie režimu presadzovania práva v rámci REMIT: aké nedostatky vidíte v existujúcom rámci REMIT a ktoré prvky by sa mohli zlepšiť a ako?

Q3. Aké nedostatky vidíte v existujúcom rámci REMIT a aké prvky by sa dali zlepšiť a ako?